

โทษประหารชีวิต: ใครมีสิทธิ ชีวิตเป็นของใคร

Capital Punishment: Who has Rights in Life?

พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทฺโธ (วงศ์ไส)¹, พระครูประวิตรวรานุกุต²,
พระครูปลัดธันรบ โชติวิโส (วงศ์ษา)³

Phra Wisit Thitavisiddho (Wongsai)¹, Phrakrupravatvaranuyut²,
Phrakhrupalad Thanrob Jotivamsa (Wongsa)³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: wisitnaja@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทลงโทษทางอาญาขั้นสูงสุดที่มีใช้มาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน คือ โทษประหารชีวิต เป็นการทาลายล้างชีวิตของผู้กระทำความผิด จึงสวนทางกับหลักสิทธิมนุษยชนและหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่และมีการเรียกร้องให้ยกเลิกโทษชนิดนี้ ถ้าพิจารณาทางด้านอาชญาวิทยาว่าด้วยการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญา การลงโทษประหารชีวิตถือเป็นการแก้แค้นทดแทนและเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิดในครั้งต่อไป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นพิจารณาข้อโต้แย้งทางจริยศาสตร์ เรื่องโทษประหารชีวิต ด้วยการนำเสนอเหตุผลทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน ตามทฤษฎีจริยศาสตร์ตะวันตกที่สำคัญ 2 แนวคิด มาพิจารณาปัญหาในแง่จริยศาสตร์ระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนโทษประหารชีวิตที่เชื่อว่า โทษประหารชีวิตเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของกระบวนการยุติธรรมและการป้องกันอาชญากรรม สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้มากกว่าโทษจำคุก โดยใช้จริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยมของจอห์น สจิวต มิลล์ ส่วนฝ่ายคัดค้านยึดจริยศาสตร์สัมบูรณ์นิยมของอิมมานูเอล ค้านท์ ที่แย้งว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี การประหารชีวิตเป็นเรื่องไร้มนุษยธรรม การทาลายชีวิตผิดทุกกรณี แม้จะก่อให้เกิดประโยชน์เพียงใดก็ตาม ขณะเดียวกันพุทธจริยศาสตร์ในฐานะที่เป็นแนวคิด

รากฐานความประพฤติของคนในสังคมไทย มีท่าทีและเจตคติในการพิจารณาที่น่าสนใจ เพื่อเปรียบเทียบเป็นเกณฑ์ตัดสินด้วยเช่นกัน องค์ความรู้ใหม่ คือ การได้แนวคิดที่ว่า โทษประหารชีวิตไม่ขัดกับแนวทางของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในของเรื่องศีล 5 ที่เป็นหลักการคำนวณความยุติธรรมที่มีเหตุผล ภายใต้เงื่อนไขเรื่องกฎแห่งกรรม

คำสำคัญ: โทษประหารชีวิต; การลงโทษ; ชีวิต

Abstract

From ancient times to the present day, ultimate criminal punishment, also known as the death penalty, has been employed to destroy a condemned person. Such an act breaches human rights and human dignity, which every human being has the right to live and the capital punishment should be abolished. In criminology the codes dealing with criminal offenders' punishment consider the capital punishment is considered as retribution and deterrence of committing future crimes.

The objective of this article is to take ethical arguments about capital punishment into consideration by revealing an argument between the supporters and the opponents. The ethical issues are determined by two important western ethical theories. The supporters of the death penalty believe that capital punishment is better than imprisonment as an essential tool for judicial process and prevention of crimes by which crimes can be deterred in relation to utilitarianism by John Stuart Mill. The opponents, however, contend that every human being has rights and dignity and that death penalty is inhumane; taking life is wrong in all cases regardless of how great the benefits are. This follows Immanuel Kant's reasoning of absolutism. Meanwhile, Buddhist ethics, which form the basis of the Thais' ethical behavior in Thai society, can be utilized as one of the criteria as well. A new body of knowledge is that the concept of death penalty is no conflict with Buddhist approach, especially the five precepts which are the principle to support the reasonable justice under the condition of law of Karma.

Keywords: Capital Punishment; Punishment; Life

บทนำ

โทษประหารชีวิตถือเป็นโทษร้ายแรงและทำให้ชีวิตต้องตาย ในทางกฎหมายอาจมองว่า สมควร เพราะเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม แต่ทางศีลธรรมเกิดคำถามว่า เหมาะสมแล้วหรือ เพราะทุกชีวิตมีค่าเท่าเทียมกัน บางคนอาจไม่มีทางเลือกมากนักในการดำเนินชีวิต และคำถามที่ว่า กฎหมายที่ใช้ย่อมมีความชอบธรรมและยุติธรรมมาน้อยเพียงใด อันเป็นข้อคำถามในทางจริยศาสตร์ เพราะบางสังคมโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว ปัญหาทางจริยศาสตร์กับปัญหาเรื่องโทษประหารชีวิตว่าด้วยความเท่าเทียมและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ จึงเป็นปัญหาจริยธรรมที่มีการถกเถียงอย่างกว้างขวางเป็นเวลายาวนาน ปัญหาหนึ่ง คือ โทษประหารชีวิตควรมีอยู่ต่อไปในสังคมหรือควรยกเลิก ซึ่งมีข้อโต้แย้งมากมายระหว่างฝ่ายสนับสนุนกับฝ่ายคัดค้าน ทั้งสองฝ่ายต่างมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ เหตุผลสำคัญของฝ่ายสนับสนุน คือ การประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องลงโทษผู้กระทำผิดให้เหมาะสมกับความผิดที่เขากระทำ ในขณะที่เหตุผลสำคัญของฝ่ายคัดค้าน คือ การประหารชีวิตเป็นความป่าเถื่อน ไร้มนุษยธรรมที่ไม่ควรมีอยู่ในสังคมที่เจริญแล้ว เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือจึงเป็นเรื่องยากที่จะตัดสินชี้ขาดว่า ควรเชื่อฝ่ายใด อย่างไรก็ตาม หากมีเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมมาช่วยเป็นหลักในการพิจารณาก็อาจช่วยให้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนและตัดสินได้ง่ายขึ้นว่า โทษประหารชีวิตควรมีอยู่ต่อไปหรือควรยกเลิก ถ้าพิจารณาโดยภาพรวม ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญแก่อะไรมากกว่ากันระหว่างเป้าหมายกับวิธีการ หากถือเอาเป้าหมายสำคัญกว่าวิธีการ โทษประหารชีวิตก็ควรมีอยู่ต่อไปเพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม แต่หากถือเอาวิธีการสำคัญกว่าเป้าหมาย ก็ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตเสียเพราะวิธีการผิด เรื่องนี้จะยังคงเป็นปัญหาจริยศาสตร์ที่ถกเถียงกันต่อไป (ดวงดาว กิริติگانนท์, 2552)

เนื้อเรื่อง

ความหมายและความเป็นมาของโทษประหารชีวิต

สังคมมนุษย์ในอดีตมีโทษประหารชีวิตอันเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดของสังคมในระดับอาชญากร รวมถึงผู้มีความผิดในฐานะไม่เห็นด้วยทางการเมืองหรือศาสนา ประวัติศาสตร์การลงโทษประหารชีวิตมักสัมพันธ์กับการทรมานและทำการประหารในที่สาธารณะ การประหารชีวิตอย่างเป็นทางการที่มีบันทึกทางประวัติศาสตร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรมของชนเผ่าโบราณ ซึ่งการลงโทษสำหรับการกระทำผิดกฎหมาย

ของประชาชนโดยทั่วไป ตั้งแต่การจ่ายค่าชดเชยโดยผู้กระทำผิด การลงโทษทางกาย การต่อต้าน การเนรเทศและการประหารชีวิต โดยปกติค่าชดเชยและการลงโทษทางการก็เพียงพอต่อรูปแบบของความยุติธรรมที่ตอบสนองกับอาชญากรรมที่กระทำ รวมถึงการขอโทษอย่างเป็นทางการ เบี้ยทำขวัญหรือสังคมอาชญากรรมที่กระทำผู้กระทำผิดและตระกูลเป็นเวลายาวนาน ทั้งกำหนดบทลงโทษขั้นสูงสุด คือ โทษประหารชีวิตที่ใช้กับผู้กระทำผิดประเภทอุกฉกรรจ์ร้ายแรง ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีคิดที่ถูกนำมาใช้ทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษความผิดทางอาญาและความขัดแย้งทางการเมือง ประเทศส่วนใหญ่มีโทษประหาร ซึ่งในทางปฏิบัติได้ถูกสงวนไว้สำหรับคดีฆาตกรรม การจารกรรม การก่อกบฏการค้ายาเสพติด ในประเทศจีนการค้ำมนุษย์และกรณีที่ร้ายแรงของการทุจริตทางการเมืองจะถูกลงโทษโดยการประหารชีวิต ในกองทัพทั่วโลกศาลทหารได้กำหนดโทษประหารสำหรับความผิด เช่น ละทิ้งหน้าที่ ฝ่าฝืนไม่เชื่อฟังและก่อการกบฏ แต่บางประเทศอาชญากรรมทางเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การคบชู้ การร่วมประเวณีกับญาติสนิทและการเสพสังวาสที่ผิดธรรมชาติ รวมถึงรักร่วมเพศถือเป็นความผิดทางอาญา คนในสังคมนั้นจะถูกดำเนินการประหารชีวิต แม้แต่การละทิ้งศาสนาในประเทศมุสลิมก็ถือว่า เป็นการก่ออาชญากรรมที่มีโทษขั้นประหารชีวิตเช่นกัน (อดิศักดิ์ นุชมี, 2561: 63-64)

แนวคิดและหลักการของโทษประหาร

โทษประหารชีวิตเป็นโทษทางอาญาชนิดหนึ่งในจำนวน 5 ชนิด ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สิน (บริษัท LAWPHIN, ม.ป.ป.) โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่มีความรุนแรงสูงสุด เพราะเป็นขั้นทำลายชีวิตของบุคคล ดังนั้น ตามหลักดุลยภาพหรือหลักสัดส่วนระหว่างพฤติการณ์ความร้ายแรงของความผิดที่กระทำกับโทษที่จะได้รับจึงต้องสอดคล้องเหมาะสมกันตามทฤษฎีเหตุและผล เมื่อเป็นดังนี้โทษประหารชีวิตจึงต้องใช้กับผู้ประกอบอาชญากรรมประเภทร้ายแรงอุกฉกรรจ์หรือการกระทำอย่างเหี้ยมโหดทารุณ ไร้มนุษยธรรมตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory) หรือทฤษฎีการลงโทษให้สาสมกับความผิด (Instinct Theory) (สุพจน์ สุโรจน์, 2550: 23) อันเป็นการชดเชยเยียวยาความรู้สึกเคียดแค้นของผู้เสียหายตามหลักอาชญาวิทยา วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญามีหลายประการและหลายทฤษฎี ทั้งด้านผู้กระทำผิดด้านผู้เสียหายและด้านสังคมส่วนรวม เช่น ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory) (อุททิศ แสนโกศิก, 2525: 20) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ (Deterrence Theory) (สมยศ เชื้อไทย, 2552: 146) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อ

ป้องกันอาชญากรรม (Prevention Theory) (สุพจน์ สุโรจน์, 2550: 148-150) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation Theory) (ชนินันท์ ศรีธีระวิศาล, 2523: 23) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory) (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ, 2557: 10-12)

การลงโทษประหารชีวิตจะเป็นตามเฉพาะทฤษฎีหลัก 4 ข้อแรก ดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นกรกระทำต่อชีวิตของผู้ประกอบอาชญากรรมให้หมดไป คำว่า โทษประหารชีวิต ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Capital Punishment คำว่า Capital มาจากคำภาษาละตินว่า Capitalis มีความหมายตามตัวอักษรว่า เกี่ยวกับหัว หมายถึง การประหารชีวิตโดยการตัดหัว เช่น สังคมไทยโบราณใช้วิธีการตัดศีรษะที่เรียกว่า กุดหัว หรือการบั่นคอ โดยใช้ดาบฟันศีรษะให้ขาด แต่บางสังคมใช้วิธีอื่น เช่น การตรึงไม้กางเขนในกรณีพระเยซูคริสต์ การดื่มยาพิษในกรณีโสกราตีส (Socrates) การตัดศีรษะโดยวิธีกิโยติน (Guillotine) ในฝรั่งเศส แม้กระทั่งการถ่วงน้ำในทะเล การฝังทั้งเป็นการเสียบะหลูร่างกาย การทุบตีจนเสียชีวิต การแขวนคอ การปาดด้วยก้อนหินและการนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า

โทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ว่าด้วยการประหารชีวิตจากการ “เอาไปตัดศีรษะเสีย” เป็น “ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” โดยเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 จะเห็นว่า วิธีการประหารชีวิตในอดีตมีความรุนแรงโหดร้ายทารุณและทรมานผู้ถูกลงโทษ ปัจจุบันได้ลดความรุนแรงลงจนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 ได้เปลี่ยนมาเป็นการฉีดยาพิษให้ตาย แต่เดิมการประหารชีวิตกำหนดให้ประหารก่อนเวลา 07.00 น. ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 เปลี่ยนมาประหารในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป โดยนักโทษประหารจะไม่รู้ตัวล่วงหน้า หากเจ้าหน้าที่เดินเข้าไปในแดนประหารแล้วนำตัวใครออกมา จึงรู้ว่าเวลานั้นมาถึง การไม่บอกให้นักโทษรู้ตัวเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการฆ่าตัวตายหรือการชิงตัวนักโทษในกรณีนักโทษเป็นผู้มีอิทธิพล (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2548)

แต่สังคมไทยก็ยังมีความเห็นต่างในเรื่องการลงโทษประหารชีวิต เพราะบางกลุ่มเห็นว่า ขัดต่อหลักศาสนาและเป็นการลงโทษที่รุนแรง โหดร้าย ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสี่ยงต่อการประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ นักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่เป็นคนยากจนจึงไม่มีเงินจ้างทนายความที่มีฝีมือแก่ต่างคดีให้ ไม่มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ หากเป็นการลงโทษผิดคนก็ไม่สามารถคืนชีวิตให้กับผู้บริสุทธิ์ได้ จึงเห็นว่าสังคมไทยควรยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ในทางตรงกันข้าม อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า

สังคมไทยมีความจำเป็นที่ต้องมีโทษประหารชีวิต เพราะเป็นการยับยั้งมิให้คนกระทำความผิดได้อย่างเด็ดขาดและเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

แนวคิดของนักปรัชญาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงหลายคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ซึ่งมีทั้งแนวคิดที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในที่นี้ ขอนำแนวคิดของนักปรัชญาบางคนมา กล่าวโดยสังเขป ดังนี้ โทมัส อควินัส (Thomas Aquinas) เห็นว่า เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เพราะพระเป็นเจ้าได้มอบอำนาจให้กับรัฐเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้เฉพาะเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระบัญชาของพระเป็นเจ้าในการรักษาความยุติธรรม เพราะเมื่อผู้ใดทำให้ผู้อื่นต้องตาย ผู้นั้นควรถูกลงโทษถึงแก่ความตายเช่นกัน 2) เพื่อรักษาและปกป้องสังคมให้พ้นจากการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (อุทัย กมลศิลป์, 2561: 54) ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) เห็นว่า ควรมีโทษประหารชีวิตต่อไป เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ในระดับที่มีสมญานามว่า ปีศาจสังคม (Social Monster) บุคคลประเภทนี้เป็นอันตรายยิ่งนักต่อสังคม (วันชัย ศรีนวลวัต, 2557: 2) ดังนั้น สังคมจึงควรปฏิบัติต่อนักโทษเหล่านี้ได้เสมือนหนึ่งว่า เขา คือ สัตว์ร้าย ส่วนหลุยส์ พอจแมน (Louis Pojman) ได้สนับสนุนโทษประหารชีวิตผ่านแนวคิดเรื่องความยุติธรรมเชิงชดใช้โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากความยุติธรรมเชิงชดใช้เป็นความคิดที่ถูกต้องที่สุดและเป็นการเรียกร้องให้รัฐฆ่าคนที่ฆ่าคนอื่น ดังนั้น โทษประหารจึงยุติธรรม การไม่มีโทษประหารชีวิตต่างหากที่เป็นความยุติธรรม (เหมือน มาต มุกประดิษฐ์, 2561: 1)

ซีซา ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) ได้แบ่งอาชญากรเป็น 4 ประเภท คือ 1) อาชญากรโดยกำเนิด 2) อาชญากรจิตไม่ปกติ 3) อาชญากรที่เกิดขึ้นเพราะความกดดันทางอารมณ์ 4) อาชญากรที่ทำผิดเป็นครั้งคราวขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมบันดาลให้แปรผันไป (ประเทือง ธนิยผล, 2544: 59) เขาเชื่อว่า พวกอาชญากรโดยกำเนิดเป็นพวกที่ได้รับความชั่วร้ายมาทางสายเลือด โอกาสที่จะปรับปรุงหรือแก้ไขอาชญากรโดยกำเนิดให้กลับตัวเป็นคนดีมีอยู่น้อยมาก ดังนั้น หากพวกนี้กระทำตนเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม ต้องลงโทษอย่างเด็ดขาดด้วยการประหารชีวิต ส่วนราฟาเอล กาโรฟาโล (Raffaele Garofalo) นักปรัชญาชาวอิตาลีเลียน มีแนวคิดสอดคล้องกับลอมโบโรโซในประเด็นอาชญากรโดยกำเนิดว่า เมื่อสังคมตกอยู่ในภาวะอันตราย สังคมจำเป็นต้องป้องกันตนอย่างเข้มแข็ง ถ้าผู้ใดกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ สมาชิกของสังคมไม่ควรเห็นอกเห็นใจผู้กระทำความผิด การลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดให้ออกไปจาก

สังคมได้อย่างเด็ดขาด ถือเป็นการป้องกันมิให้เป็นพันธกรรมความชั่วร้ายทางสายโลหิต ถูกถ่ายทอดไปยังเยาวชนในสังคม (ศิริประภา รัตต์บุญ, 2550: 50)

เกออร์ค วิลเฮ็ล์ม ฟรีดริช เฮเกล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) เห็นว่า เหตุของการลงโทษเพื่อให้สาสมก็เพื่อนำความถูกต้องกลับคืนมา การกระทำผิดเป็นการ ปฏิเสธสิ่งที่ถูกต้อง การลงโทษจึงเป็นปฏิกริยาของสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธสิ่งที่ ถูกต้อง ดังนั้น การลงโทษจึงเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดสมควรจะได้รับ (อุททิศ แสนโกศิก, 2525: 7-8) ขณะที่ซีซาร์ เบคาเรีย (Cesare Beccaria) นักปรัชญาชาวอิตาลีเขียนเห็น ด้วยในเชิงมีเงื่อนไขว่า ในภาวะที่บ้านเมืองสงบสุข รัฐจะลงโทษประหารชีวิตได้ก็ต่อเมื่อ การลงโทษประหารชีวิตเป็นเพียงวิธีเดียวที่จะยับยั้งการทำความผิดของประชาชน คนอื่น ถ้ามีวิธีอื่น การประหารชีวิตก็ไม่สมควรทำ (วันชัย ศรีนวลวัต, 2557: 2)

ส่วนนักปรัชญาที่คัดค้านโทษประหารชีวิต เช่น ฌาคส์ แดริดา (Jacques Derrida) ที่คัดค้านชัดเจนด้วยเหตุผลที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองไม่ใช่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรกับเหยื่ออาชญากรรม ดังนั้น การที่รัฐมีสถานะเป็นเจ้าของ ชีวิต มีสิทธิ์ในการประหารชีวิตพลเมืองของตนเอง รัฐไม่ควรอ้างถึงคุณค่าหรือมีอำนาจเหนือชีวิตของมนุษย์ เพราะชีวิตมีสถานะสูงสุดเหนือกว่าคุณค่าหรืออำนาจใด ๆ (ภาคภูมิ วาณิชกะ, 2561: 7-8) ขณะที่เบนจามิน รัช (Benjamin Rush) คนแรกที่ คัดค้านโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างจริงจัง เห็นด้วยกับแดริดาใน เรื่องอำนาจรัฐกับการตัดสินโทษว่า การลงโทษประหารชีวิตนอกจากไม่สามารถยับยั้ง อาชญากรรมได้แล้ว ยังมีผลเป็นการเพิ่มอาชญากรรมที่ร้ายแรงขึ้นไปอีก เพราะการที่ รัฐลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์นั้นเท่ากับรัฐเป็นผู้ก่อให้เกิด อาชญากรรมชั้นอุกฉกรรจ์เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ (อุทัย กมลศิลป์, 2561: 55) ส่วนฮูโก อะดัม เบดัว (Hugo Adam Bedau) มองในมุมการให้โอกาสแก่นักโทษว่า แม้รัฐมีอำนาจ ลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิด แต่เพราะเขาตกอยู่ในสภาพของนักโทษที่ถูก ควบคุมตัวอย่างเข้มแข็ง จึงไม่จำเป็นต้องลงโทษจนถึงขั้นประหารชีวิต เพียงเพราะเหตุ ว่า เขาเคยทำตนเป็นภัยต่อสังคมมาก่อน แต่หากเกิดความผิดพลาดจนถึงขั้นลงโทษผู้ บริสุทธิ์แล้ว การลงโทษจำคุกยิ่งดีกว่าการลงโทษประหารชีวิต เพราะยังให้โอกาส นักโทษได้มีชีวิตอยู่ ดังนั้น จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิต (วันชัย ศรีนวลวัต, 2557: 4)

อัลแบร์ กามูส์ (Albert Camus) กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า การลงโทษประหาร ชีวิตเป็นเหมือนพิธีกรรมที่ล้าหลัง เพราะจุดประสงค์ของโทษประหารชีวิตมักนำมา กล่าวอ้างว่า ทำให้คนที่จะเลียนแบบนั้นเกรงกลัว แต่ความเป็นจริงเป็นเพียงต้องการ ป้องกันไว้ก่อนเท่านั้นจึงปลิดชีวิตนักโทษ เพราะต้องยอมรับว่า 1) สังคมไม่ได้เชื่อใน

ความเป็นตัวอย่างของโทษประหารชีวิตตามที่สังคมเคยอ้าง 2) พิสูจน์ไม่ได้ว่า การมีโทษประหารชีวิตทำให้ฆาตกรที่จะก่อเหตุฆาตกรรมล้มเลิกความตั้งใจแม้เพียงคนเดียว 3) โทษประหารชีวิตเป็นการสร้างตัวอย่างที่น่าสะอิดสะเอียนในหลายแง่มุม โดยไม่สามารถประเมินผลได้ เพราะจะมั่นใจได้อย่างไรว่า นักโทษประหารชีวิตทุกคนไม่สามารถกลับตัวได้ นอกจากนี้ โอกาสที่สถาบันยุติธรรมจะตัดสินผิดพลาดมีได้ทุกเมื่อ เพราะผู้ปกครองทราบดีว่า เวลาและค่านิยมเปลี่ยนแปลงเสมอ แต่ด้วยโทษทัณฑ์ที่เด็ดขาด ชีวิตก็ไม่อาจเรียกคืน ดังนั้น จะไม่ให้โอกาสพวกเขาแก้ตัวเลยหรือ (วันรัก สุวรรณวัฒนา, 2553: 146-150)

เหตุผลของฝ่ายคัดค้านโทษประหาร

ทุกชีวิตมีคุณค่าและศักดิ์ศรี แม้ชีวิตของฆาตกรที่เลวร้ายที่สุดก็ยังเป็นมนุษย์ คุณค่าของชีวิตของอาชญากรไม่อาจถูกทำลายโดยความประพฤติชั่วของเขา พวกเขามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิดังกล่าว การประหารชีวิตไม่ต่างอะไรกับการฆาตกรรม เพียงแต่เป็นการฆาตกรรมที่ถูกกฎหมายเท่านั้น มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงได้แม้แต่คนที่ทำผิดร้ายแรง ชีวิตในคุกจะให้โอกาสเขาเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตัวเอง การจำคุกตลอดชีวิตน่าจะเป็นวิธีการลงโทษที่เหมาะสม เพียงแค่เว้นโทษตาย ไม่ใช่การยกโทษให้คนชั่ว แต่เป็นการให้โอกาสคนชั่วได้กลับตัวเป็นคนดี

ความกลัวตายไม่ช่วยลดอาชญากรรม โทษประหารชีวิตจะช่วยป้องกันอาชญากรรมได้นั้นไม่เป็นความจริง เพราะฆาตกรส่วนใหญ่ทำตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล การฆ่าคนมักเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบ ไม่มีเวลาไตร่ตรองถึงโทษที่จะได้รับแต่อย่างใด แม้พวกเขาจะคิดถึงเหตุผล แต่ก็ไม่ได้คิดว่า การประหารชีวิตจะเป็นการลงโทษที่น่ากลัวจนไม่กล้าลงมือทำ แต่กลับคิดว่า เขาอาจไม่ถูกจับหรือหากถูกจับได้ เขายังมีโอกาสน่าจะไม่ถูกลงโทษประหารชีวิตก็ได้ เพราะจำนวนนักโทษที่ถูกประหารชีวิตจริงมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคนที่ก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกัน ถ้าอาชญากรเป็นคนฉลาด มีเหตุผลและคิดไตร่ตรองให้ดีขณะให้การในศาล แม้จะมีโทษประหารชีวิตก็ไม่สามารถเอาผิดได้ นอกจากนี้ โทษประหารชีวิตก็ไม่อาจยับยั้งการฆาตกรรมที่ไม่ได้เตรียมการมาก่อนซึ่งมักเกิดกับฆาตกรที่ไม่สามารถควบคุมควบคุมอารมณ์หรือมีปัญหาทางจิต ไม่ว่าจะการลงโทษจะรุนแรงสักเพียงใดก็ตาม ก็ไม่สามารถหยุดยั้งอาชญากรได้ ฆาตกรน้อยคนนักที่จะคิดถึงข้อดีข้อเสียของการกระทำก่อนที่จะลงมือทำ หากใครคนหนึ่งจะทำผิด ก็ไม่มีอะไรจะหยุดเขาได้

การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรม ฆาตเมตตาทรมานต่อเพื่อนมนุษย์ การประหารชีวิตเป็นการฆ่าอย่างเลือดเย็นที่ทรमान จิตใจ

นักโทษที่อยู่ในระหว่างรอเวลาที่จะถูกนำตัวไปฆ่า ในขณะที่รอเวลาประหารจะเป็นช่วงเวลาที่น่ากลัวและทุกข์ ในสังคมที่เจริญแล้ว การลงโทษผู้กระทำผิดไม่ใช้การแก้แค้นแต่เป็นการลงโทษเพื่อความยุติธรรม เหตุผลของฝ่ายคัดค้านโทษประหารนี้โดยส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน

เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนให้มีโทษประหาร

ความยุติธรรมที่แท้จริงไม่ใช้การแก้แค้น แต่หมายถึง การลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ ถ้าทำผิดมากแต่ถูกลงโทษน้อยก็ไม่ใช่ธรรมกับฝ่ายที่ถูกกระทำ ในทางกลับกันถ้าทำผิดน้อยแต่ถูกลงโทษมากก็ไม่ใช่ธรรมกับผู้กระทำผิด การประหารชีวิตนับเป็นการตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมสำหรับคนที่ทำผิดร้ายแรง เช่น การทำลายชีวิต คนทั่วไปยอมรับโทษประหารชีวิต เพราะรู้สึกว่าการตาย คือ การชดใช้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับฆาตกรผู้โหดเหี้ยม การจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษเบาเกินไป ไม่สามารถทำให้สังคมยอมรับได้ จุดมุ่งหมายของการลงโทษผู้กระทำผิดไม่ใช่เพียงแค่อับยั้งป้องกันไม่ให้คนอื่นทำตามเท่านั้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการลงโทษ คือ การชดใช้สิ่งที่ผู้กระทำผิดได้ทำไว้ ฆาตกรไม่สมควรมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตจะนำฆาตกรไปสู่ที่ที่เหมาะสมกับเขา คือ การออกจากสังคมตลอดไป ถ้าเพียงแค่อกตัวเขาไว้ในที่คุมขัง ก็เท่ากับลงโทษเขาน้อยกว่าโทษที่เขาสมควรจะได้รับซึ่งถือว่า ไม่ยุติธรรม การประหารชีวิตฆาตกรผู้ไม่เคารพคุณค่าในชีวิตของคนอื่นจึงเป็นการลงโทษที่เหมาะสมและยุติธรรมที่สุด แม้การทำลายชีวิตเป็นสิ่งที่ผิด ดังนั้น สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับสังคม คือ ทำให้เกิดความชัดเจนว่า อะไร คือ การลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดของฆาตกร คำตอบ ก็คือ การประหารชีวิต เพราะนอกจากจะหยุดฆาตกรไม่ให้ออกมาฆ่าใครได้อีกแล้ว ยังส่งสารไปยังนักฆ่าคนอื่น ๆ การทำให้ฆาตกรกลัวโทษทัณฑ์จึงเป็นมาตรการสำคัญที่ช่วยลดอาชญากรรมอย่างได้ผล เพราะอาชญากรบางคนเป็นอันตรายเกินกว่าจะยอมให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ บุคคลอันตรายบางคนสามารถก่ออาชญากรรมรุนแรง บุคคลอันตรายเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพวกต่อต้านสังคม ใช้ความรุนแรงเพื่อแสดงอารมณ์ เมื่อไม่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธได้ก็มีความเสี่ยงสูงที่พวกเขาจะก่ออาชญากรรม ถ้าไม่ลงโทษประหารชีวิตฆาตกรเหล่านี้ การฆาตกรรมแบบเดิมหรืออัตราการกระทำความผิดซ้ำของคนเหล่านี้มีสูงมากเกินกว่าจะปล่อยไว้ได้ ถ้าพวกเขาได้รับโทษเพียงแค่อับยั้งตลอดชีวิตอาจเกิดปัญหามากกว่าการลงโทษประหารชีวิตเสียอีก พวกเขาอาจกระทำอาชญากรรมในที่คุมขังได้ สังคมภายนอกอาจปลอดภัยแต่ผู้คุมและผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ก็ยังมีความเสี่ยงที่จะถูกฆ่า ในเมื่อพวกเขากำลังได้รับโทษจำคุกอยู่ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกลัวการลงโทษที่จะได้รับจากความผิดในการฆ่าคน

นอกจากโทษประหารชีวิต โทษประหารชีวิตเท่านั้นที่จะทำให้มั่นใจว่า อาชญากรที่น่ากลัวเหล่านี้จะไม่สามารถทำอะไรได้อีก รัฐไม่ควรต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการดูแลนักโทษที่ถูกจองจำอยู่ในคุก ทำให้ภาษีของประชาชนส่วนหนึ่งต้องจ่ายไปเพื่อดูแลฆาตกรผู้ที่ไม่เคารพชีวิตมนุษย์และกฎหมายของบ้านเมือง โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรม

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้มีมาเป็นเวลานาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการคุ้มครองมนุษย์ทุกคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข คำว่า สิทธิมนุษยชน ได้นิยามขึ้นมาใหม่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีพัฒนาการสรุปได้ 3 ยุคสมัย ดังนี้

ยุคกรีกและโรมัน เป็นยุคที่เชื่ออำนาจเหนือธรรมชาติ มนุษย์ยังเชื่อเทพต่าง ๆ เช่น การเชื่อว่า เทพซุส (Zeus) ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกละอายต่อบาป รู้จักผิดชอบชั่วดี และสามารถปกครองบ้านเมืองได้เอง บ้านเมืองก็มีความสุข เพราะมนุษย์ในยุคนั้นนับถือเทพเจ้า ขณะที่กรีกมีความรุ่งเรืองมากขึ้น ความเชื่อในเทพเจ้าที่มีอยู่แต่เดิมเปลี่ยนแปลงไป เกิดการปกครองอย่างไม่เป็นธรรม มีการกดขี่ข่มเหงอย่างมาก มีการแบ่งชนชั้นในสังคมอย่างชัดเจน เกิดระบบอภิสิทธิ์ชนและระบบทาส เป็นระบบที่โหดร้ายทารุณ กดขี่ข่มเหง แบ่งชนชั้น เช่น ผู้ชายชาวเอเธนส์เท่านั้นที่สามารถออกเสียงทางการเมืองได้ หากเป็นหญิงหรือเป็นทาสไม่มีสิทธิ์ออกเสียง กลุ่มนักปรัชญาหลายคนที่มีชื่อเสียงในยุคนี้ เช่น เพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และซีเซโร (Cicero) จึงอ้างกฎหมายธรรมชาติเป็นหลักเพื่อต่อต้านการปกครองของผู้มีอำนาจ โดยมีแนวคิดใช้เหตุผลและความชอบธรรมตามหลักธรรมชาติที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันและมีสิทธิบางประการที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่สามารถโอนหรือล่วงละเมิดได้ เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกายและสิทธิในความเสมอภาพ เกิดกฎหมาย 12 โต๊ะ (ซาอูซัย แสวงศักดิ์ และวรรณชัย บุญบำรุง, 2543: 21-23) ซึ่งเป็นกฎหมายที่วางอยู่บนหลักของกฎหมายธรรมชาติและรับรองสิทธิของพลเมืองโรมัน ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงทาส จึงถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่แสดงให้เห็นถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ยุคกลางเป็นช่วงสมัยที่คริสตจักรมีบทบาทในการปกครองบ้านเมืองแบบเบ็ดเสร็จหลังจากยุคกรีก-โรมันเริ่มเสื่อมลง ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 15 อำนาจปกครองของรัฐแทบทั้งหมดขึ้นอยู่กับพระสันตะปาปา (Pope) และนักบวชในคริสต์ศาสนา บรรยายากของบ้านเมืองในขณะนั้นอवलไปด้วยศาสนาจักรพรรดิคอนสแตนตินได้รับคริสต์ศาสนาเข้าเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นยุคที่คริสต์

ศาสนามีความเจริญทางสูงสุดและมีอิทธิพลครอบคลุมเป็นระยะเวลายาวนาน ชาวคริสเตียนเชื่อว่า พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก นักปรัชญาสำคัญสมัยนั้น ได้แก่ เซนต์อ็อกสติน (Saint Augustine) ที่มีแนวคิดสนับสนุนลัทธิเทวสิทธิ์ (Divine Rights) ที่เห็นว่า สังคมมีอาณาจักรอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ รัฐ (อาณาจักรทางโลก) และศาสนจักรของพระเจ้า ทั้งสองส่วนแยกออกจากกัน (อุทัย กมลศิลป์, 2561: 58) แต่ศาสนจักรมีอำนาจเหนือกว่ารัฐ ดังนั้น มนุษย์จำเป็นต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เซนต์อ็อกสตินมีมุมมองการประหารชีวิตโดยชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิของเหยื่อผู้บริสุทธิ์ ผู้ถูกระงับสิทธิของอาชญากร ซึ่งเมื่อมีการละเมิดต่อกันขึ้นร้ายแรง สิทธิของเหยื่อผู้บริสุทธิ์ย่อมเหนือกว่าอาชญากร โทษประหารจึงสมควรมีเพื่อความสมดุลและยุติธรรม

ยุคสมัยใหม่ นักปรัชญาคนสำคัญยุคนี้ เช่น จอห์น ล็อก (John Locke) ชาวอังกฤษผู้เป็นบิดาประชาธิปไตยและบิดาแห่งสิทธิมนุษยชนที่เห็นว่า มนุษย์เป็นผู้มีจิตใจงดงาม มีสิทธิเสรีภาพ แต่สังคมที่มนุษย์อยู่เป็นสังคมที่ขาดระเบียบและเห็นว่า รัฐไม่ได้อยู่เหนือประชาชน แต่มีข้อผูกพันกันระหว่างรัฐกับประชาชนที่เรียกว่า สัญญาประชาคม (Social Contract) โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกันเพื่อความสงบสุขของสังคม มนุษย์จำเป็นต้องสละสิทธิบางประการเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ในขณะที่ตัวกันรัฐต้องถูกจำกัดการใช้อำนาจเพื่อป้องกันมิให้ล่วงละเมิดประชาชนจนเกินขอบเขต โดยยึดถือหลักสำคัญ 5 ประการ (วันชัย ศรีนวลนัต, 2557: 9) ได้แก่ 1) มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน 2) ผู้ปกครองต้องมาจากความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ 3) เมื่อผู้ปกครองใช้อำนาจปกครองแล้วต้องใช้อำนาจเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ 4) หากผู้ปกครองใช้อำนาจไม่ชอบธรรม ก็สามารถยกเลิกสัญญาประชาคมนั้นโดยถอดถอนผู้ปกครองออกจากตำแหน่งได้ 5) การใช้อำนาจของผู้ปกครองต้องตรวจสอบควบคุมได้

อย่างไรก็ตาม โดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกข่มเหงหรือล่วงล้ำสิทธิก็จะเรียกร้องสิทธิดังกล่าว รัฐเองก็ต้องพยายามตอบสนองให้การปกป้องและคุ้มครองสิทธิของคนเหล่านั้น ทั้งผู้เสียหายหรืออาชญากรเองในฐานะมนุษย์เพื่อความสงบสุขของสังคมในภาพรวม จึงเป็นที่มาของหลักสิทธิมนุษยชน ดังที่กล่าวถึง 3 ยุคสมัย แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด

ทฤษฎีจริยศาสตร์ประโยชน์นิยม

จอห์น สจิวท มิลล์ (John Stuart Mill) นักปรัชญาคนสำคัญของจริยศาสตร์แบบประโยชน์นิยม (Utilitarianism) มีแนวคิดว่าการกระทำที่มีความถูกต้องทาง

จริยธรรมเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด โดยไม่ต้องดูเจตนาหรือเจตจำนงใด ๆ เป็นการอ้างเหตุผลแบบนิรนัย คือ 1) การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมากที่สุด เป็นการกระทำที่มีความถูกต้องทางศีลธรรม 2) การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมากที่สุด ซึ่งเป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่ถือประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสินความถูกต้อง ดีชั่ว ประโยชน์นิยมจึงเป็นจริยศาสตร์ที่เน้นเป้าหมาย (Ends Ethics) หรือผลของการกระทำเป็นสิ่งสำคัญ โดยไม่สนใจว่า ลักษณะของการกระทำจะเป็นอย่างไร จะประกอบด้วยเจตนาดีหรือไม่ก็ตาม ประโยชน์นิยมนี้ หมายถึง สิ่งที่สามารถให้ความสุข สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ตามที่ต้องการ สิ่งนั้นถือว่า มีประโยชน์ แนวคิดนี้พยายามที่จะเปรียบเทียบความสุขโดยวัดจากความยาวนาน ปริมาณ คุณภาพและจำนวนผู้คนที่จะได้รับผลของการกระทำ เมื่อนำแนวคิดนี้มาวิเคราะห์การลงโทษประหารชีวิต จะเห็นว่า ในกรณีที่คนหนึ่งทำความผิดร้ายแรง สมควรที่จะถูกลงโทษโดยการประหารชีวิตหรือไม่ ประการแรกที่แนวคิดนี้มองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ โดยการเปรียบเทียบว่า เมื่อทำผิดแล้วก่อให้เกิดผลต่อใคร เมื่อประหารแล้วจะได้ผลอย่างไร และหากไม่ประหารชีวิตผลจะเป็นอย่างไรต่อใครบ้าง ซึ่งมีหลายปัจจัยที่ต้องวิเคราะห์ในกระบวนการตัดสิน หากการประหารอาชญากรนำไปสู่ผลประโยชน์ของคนหมู่มากก็ควรประหาร ในทางตรงกันข้าม หากประหารแล้วสร้างความวุ่นวายเดือดร้อนแก่คนหมู่มากหรือคาดว่า จะเกิดผลกระทบภายหลังก็ไม่ควรประหาร จะเห็นว่า แนวคิดนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อกฎหมายและหลักสิทธิของบุคคล แต่จะคำนึงเพียงผลประโยชน์ ดังนั้น ทุกกฎหมายสามารถยกเว้นได้ และทุกสิทธิสามารถถูกล้ำได้ หากจะลงโทษประหารหรือไม่ประหาร ต้องประเมินผลประโยชน์ที่จะได้และผลกระทบที่จะตามมาเป็นหลัก

ทฤษฎีจริยศาสตร์สัมบูรณ์นิยม

แนวคิดจริยศาสตร์แบบสัมบูรณ์นิยม (Absolutism) มีนักปรัชญาสำคัญชื่อ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) ที่ให้ความสำคัญต่อคำว่า เจตนาดี คำนี้เป็นอันเดียวกับเหตุผลของมนุษย์ โดยเห็นว่า การกระทำใดจะตัดสินได้ว่า ดีหรือไม่ ต้องดูที่ต้นเหตุของการกระทำ ผลของการกระทำและผลประโยชน์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินการกระทำว่า จะดีหรือไม่ แต่ก็เชื่อว่า ทุกเหตุของการกระทำจะนำไปสู่ทุกการตัดสิน เพราะคานท์จะหมายเอาเฉพาะส่วนที่เป็นเหตุผลเท่านั้น หากการตัดสินใจที่มีอารมณ์ซึ่งมีลักษณะเลื่อนไหลร่วมอยู่ด้วย การตัดสินใจก็อาจความผิดพลาดได้ เกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยศาสตร์จึงเป็นความจริงแบบสัมบูรณ์ตายตัว ถูกคือถูก ผิดคือผิด ไม่มีข้อเงื่อนไขใด ๆ เช่น การทำลายชีวิตผู้อื่นผิดทุกกรณี ไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งอื่นเหมือน

ประโยชน์นิยม หลักการสำคัญของแนวคิดนี้จึงมองว่า การกระทำใดจะดีหรือไม่ ต้องดูความตั้งใจที่จะกระทำสิ่งนั้นเป็นหลักสากลในการยึดถือ เป็นการกระทำสิ่งนั้นเพราะสิ่งนั้นจริง ๆ หากทำเพราะหวังในสิ่งอื่นหรือใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือ ถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี

ความยุติธรรมที่ถูกละเมิดจะต้องได้รับการทดแทน หากความยุติธรรมและสิทธิของมนุษย์ถูกทำลายลง ชีวิตของมนุษย์จะไม่มีคุณค่าอะไรเหลืออยู่ จึงต้องลงโทษผู้กระทำผิด ถ้าละเว้นไม่ลงโทษผู้กระทำผิดก็เท่ากับร่วมมือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของความยุติธรรม การลงโทษประหารชีวิตว่า ควรหรือไม่ สัมบูรณ์นิยมมองว่า ขึ้นอยู่ที่เจตนาของผู้ตัดสินที่ต้องการให้การตัดสินที่เขายึดถือเป็นสากลหรือไม่ สำหรับมุมมองของค่าน้ำที่มีต่อการลงโทษประหารชีวิตจึงได้ข้อสรุปว่า ขึ้นอยู่ที่เจตนาดีของผู้ตัดสินว่า มีเจตนาจะทำตามหลักของหน้าที่หรือไม่ ซึ่งไม่เกี่ยวกับผลของการตัดสินแต่อย่างใด เพราะหากมีเจตนาดีในการทำตามที่แล้วก็คือว่า เป็นการกระทำที่ชอบด้วยเหตุผล

มุมมองพุทธจริยศาสตร์ที่มีโทษประหารชีวิต

เจตนาถือเป็นเกณฑ์ตัดสินคุณทางจริยธรรมประการแรกในทางพุทธจริยศาสตร์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่า ดีหรือไม่ดี ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กम्मํ วทามิ” (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 22 ข้อ 63: 577) แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นตัวกรรม” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 22 ข้อ 63: 577) เป็นสิ่งยืนยันธรรมชาติของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงมีแนวคิดที่ว่า เจื่อนไขที่จะทำให้เป็นกรรม ไม่ว่าจะป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ตาม ต้องมีอำนาจในการคิดด้วยตนเองก่อน เพราะหากมนุษย์เป็นหุ่นยนต์ ถูกตั้งระบบโปรแกรมไว้ก็ไมควรได้ชื่อว่า ทำกุศลหรืออกุศลกรรม เพราะการกระทำดังกล่าวมนุษย์ไม่ได้เลือก แต่ถูกป้อนข้อมูลโปรแกรมให้ทำ พระพุทธองค์จึงทรงมองว่า เมื่อมนุษย์มีความสามารถในการเลือกและตัดสินใจ จึงตั้งใจริเริ่มด้วยตนเอง เมื่อกระทำไปโดยเจตนาแล้วเกิดเป็นกรรม ดังนั้น จึงต้องรับผิดชอบการกระทำ

โทษประหารชีวิตถือเป็นโทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่่อมุ่งกระทำต่อชีวิตนักโทษ เป็นกระบวนการทางกฎหมายซึ่งรัฐลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำความผิดโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อทำลายชีวิตหรือเพื่อฆ่าให้ตาย เป็นการกำจัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด สำหรับวิธีการประหารชีวิตมีความแตกต่างกันออกไปตามยุค โทษประหารชีวิตเป็นการวางโทษทางกฎหมายบ้านเมือง ส่วนบทลงโทษสำหรับภิกษุผู้กระทำความผิดในพระพุทธศาสนาเรียกว่า พุทธบัญญัติหรือพระวินัย กฎระเบียบข้อบังคับที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้เป็นพุทธอาณัติ มีบทลงโทษตามฐานของความผิด เริ่มตั้งแต่เบาไปจนถึงหนักสุด คือ การพ้นจากความเป็นพระภิกษุ

แนวคิดพุทธจริยศาสตร์กับการลงโทษประหารชีวิต พบว่าหลักการของศีล 5 เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่วนการลงโทษประหารชีวิตพระพุทธศาสนามีท่าทีที่ว่า เมื่อบุคคลได้กระทำการละเมิดกฎหมายบ้านเมืองร้ายแรง ควรได้รับการพิจารณาโทษตามประมวลกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักกรรมในพระพุทธศาสนา โทษประหารชีวิตเมื่อเทียบกับหลักกรรมแล้วจัดเป็นกรรมฝ่ายอกุศล บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ตัดสินหรือเจ้าหน้าที่ควรใช้หลักเมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้รับโทษประหารชีวิต การสอนให้รักษาศีล 5 เป็นข้อเสนอเชิงปัจเจกบุคคล ไม่เกี่ยวกับการปกครองของรัฐ คำสอนให้ประชาชนทั่วไปรักษาศีล 5 และปฏิบัติตามธรรม 5 อาจมองได้ว่า แม้พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต เพราะเป็นการกระทำที่ผิดศีลและเป็นบาป แต่ก็ถือว่า เป็นบาปตามหน้าที่ด้วยความจำเป็นอย่างกรณีของเพชรฆาตเคราะห์แดง (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 100: 61) ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมของไทย มีความเมตตากรุณาต่อผู้ต้องโทษตามสมควรแล้ว ในขณะที่ผู้ต้องโทษนั้นไม่ได้มีความเมตตากรุณาต่อสังคม การวางท่าทีทั้งต่อตนเองและผู้ต้องโทษประหารชีวิต คือ ให้ออกเบาใจโดยให้คิดว่า เป็นไปตามกฎหมายแห่งกรรม ผู้ใดสร้างกรรมอันใดไว้ ย่อมได้รับผลของกรรมนั้น (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 24 ข้อ 216: 353-356)

วิเคราะห์ปัญหาโทษประหารชีวิต

การลงโทษโดยการประหารชีวิตเป็นแนวคิดที่ถือกำเนิดขึ้นเพราะความเห็นที่ว่า เมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำผิดได้ทำให้ผู้อื่นตายและเป็นการแก้แค้นให้ผู้อื่นตายหรือสร้างความเป็นธรรมแก่ญาติพี่น้องของผู้ตายจึงจำเป็นต้องทำให้ผู้ร้ายตายตามไปด้วย แต่ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงฐานแนวคิด จากการแก้แค้นเปลี่ยนเป็นการไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่คนในสังคม เหมือนกับการเชือดไก่ให้ลิงดู ในแนวคิดแรกจะนำไปสู่การประหารที่รุนแรงและทารุณเพื่อให้สมกับความผิด แนวคิดหลังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นการลงโทษที่ทำให้นักโทษเจ็บปวดน้อยและรวดเร็วที่สุด เช่น การยิงเป้าหรือการฉีดยาพิษ

แต่ทำไมคนสมัยก่อนจึงส่งเสริมโทษประหารชีวิต ครั้นถึงปัจจุบันกลับถูกต่อต้าน ประเด็นนี้อาจเป็นเพราะความคิดของคนเป็นสิ่งที่เลื่อนไหล กลับไปกลับมา ทั้งขึ้นอยู่กับบริบทและพื้นที่ของแต่ละสังคมที่มีลักษณะต่างกัน ยุคสมัยที่มีการลงโทษประหารชีวิตมากที่สุดเชื่อว่า เป็นยุคกลาง เรื่องที่ก่อให้เกิดการประหารชีวิตมากที่สุดคือ คนที่ทำตัวนอกกริต จะถูกกล่าวหาว่า เป็นแม่มดและหมอมผี บางครั้งนำไปสู่การประหารทั้งหมู่บ้าน ในปัจจุบันมนุษย์สนใจแนวคิดที่เป็นองค์รวม จึงก่อให้เกิดความเห็น

อกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และสิ่งรอบตัวมากขึ้น นำไปสู่การให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิ หน้าที่ของแต่ละคน รวมถึงโทษประหารชีวิตที่เป็นเรื่องการลิดรอนสิทธิของมนุษย์ด้วย ประการหนึ่ง

เรื่องนี้เป็นปัญหาจริยศาสตร์ที่มีทั้งเหตุผลสนับสนุนและคัดค้านว่า เป็นสิ่งที่ควรมีหรือไม่ควรมี เมื่อพิจารณาข้อโต้แย้งของทั้งสองฝ่ายจะเห็นได้ว่า เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนโทษประหารชีวิตสอดคล้องกับเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมแบบประโยชน์นิยมเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เหตุผลของฝ่ายคัดค้านสอดคล้องกับเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมแบบสัมบูรณ์นิยม โดยมองว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำจะเป็นประโยชน์สักเพียงใดก็ตาม ถ้าต้องใช้วิธีการที่ลดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ลง วิธีการนั้นถือว่าผิด ดังนั้น การประหารชีวิตซึ่งเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ จึงเป็นการกระทำที่ผิดทุกกรณี เนื่องจากเราไม่สามารถใช้วิธีการที่ผิดเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ดีได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อนำเหตุผลทั้งสองฝ่ายมาเปรียบเทียบกับแนวคิดพุทธจริยศาสตร์ โดยเฉพาะในหลักการของศีล 5 จะเห็นว่า การประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ผิดศีลและเป็นบาป นอกจากนี้ ยังเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันเพื่อความเป็นระเบียบและความสงบสุขของสังคม ทั้งเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดต้องชดใช้ตามกฎหมายแห่งกรรม

องค์ความรู้ใหม่

ในประเด็นนี้ ตามหลักรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์สามารถให้คำตอบได้ชัดเจนตามหลักการหรือตัวบทกฎหมาย แต่การวินิจฉัยในแง่จริยธรรมทางสังคมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่ต้องอาศัยความรอบคอบ แนวคิดเชิงปรัชญาจึงมีบทบาทในการเสนอแนวทางเพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินว่า โทษประหารชีวิตขัดกับหลักการในทางพระพุทธศาสนาหรือไม่ การพิจารณาเพื่อตอบคำถามนี้ต้องวิเคราะห์ว่า ทำไมพระพุทธศาสนาจึงบัญญัติศีล 5 และการบัญญัติมีขอบเขตอย่างไร ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐาน (Foundation) ในทางจริยศาสตร์ที่ต้องตั้งข้อสังเกต เช่น ศีลข้อที่ 1 การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นบาป ทำไมการทำให้ผู้อื่นตายจึงเป็นบาป เพราะในทางปรัชญามีคำที่ต้องทำความเข้าใจ โดยเฉพาะคำว่า กิริยาที่ทำให้ผู้อื่นตาย บางอย่างสมควรเรียกว่า การฆ่า เช่น คู่กรณีไม่ได้อยากตายแต่ถูกยิงตาย อย่างนี้เรียกว่า การฆ่า แต่หากคนที่เจ็บป่วย ทนทุกข์ทรมาน สังขารไม่ไหวจึงขอให้ฆาตกรให้กลับไป ในกรณีนี้อาจเรียกไม่ได้ว่าเป็นการฆ่า แต่เป็นการทำให้ตาย (Letting Die) โดยช่วยให้กลับ ฆ่าด้วยโทษะจึงจะเป็นบาป แต่การช่วยให้คนไข้หลุดพ้นจากการทรมานหรือทำให้นักโทษหลับแล้วไม่ฟื้น หรือที่เรียกว่า การุณยฆาต อาจถือว่า ไม่ได้ฆ่า หากพิจารณาอย่างละเอียด ศีลทุกข้ออาจถูกตั้งประเด็นย้อนกลับได้ เช่น โกงเงินมาสร้างวัดหรือสร้างประโยชน์ลักษณะ

สังคมสงเคราะห์เหมือนกรณีจอมโจรคุณธรรม เช่น โรบินฮูดหรือเสือใบ จะได้บุญหรือไม่ ฉะนั้น จึงควรวิจัยว่า อะไรเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของศีลข้อปาณาติบาตหรือแท้จริงแล้วเงื่อนไขการทำปาณาติบาตอาจไม่เกี่ยวกับการทำให้ตายก็เป็นได้ หากวิเคราะห์ในลักษณะนี้ก็หมายความว่า ศีลข้อปาณาติบาตถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของเจตนาธรรมบางอย่าง เช่น ต้องการปกป้องการไปล่วงละเมิดผู้อื่น แต่ถ้าใช้แนวคิดการปกป้องการล่วงละเมิดผู้อื่น คนไข้หรือผู้ป่วยที่ร้องโอดครวญ ทุกข์ทรมานอยู่บนเตียงเรียกร้องหรือร้องขอให้แพทย์หายผิดให้กลับไปด้วยอาการสงบ แพทย์ที่ช่วยผู้ป่วยได้ล่วงละเมิดศีลหรือไม่ หากไม่ละเมิด ก็ไม่เข้าข่ายศีลข้อปาณาติบาต แนวคิดนี้อาจมีข้อโต้แย้งตามมา ทั้งนี้ การวิจัยเชิงปรัชญาโดยเฉพาะในทางจริยศาสตร์ การอธิบายว่าทำไมต้องมีศีล อะไรคือเหตุผลของศีลข้อปาณาติบาตที่ใช้กับคนและใช้กับสัตว์ เช่น ช่างคนที่มีคุณมากบาปมาก ช่างคนที่มีคุณน้อยบาปน้อย ประเทศไทยแม้จะยังไม่ได้บัญญัติว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในทางกฎหมาย แต่เข้าใจทั่วไปถึงบริบททางสังคมว่า เป็นประเทศพุทธที่สอนให้มีเมตตากรุณา ซึ่งโทษประหารชีวิตถือว่า เหมือนจะขัดกับหลักเมตตากรุณา จึงทำให้ชาวพุทธที่ไม่เห็นด้วยกับการมีโทษประหารชีวิตมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี แต่หากศึกษาข้อมูลอีกด้านหนึ่ง พระพุทธศาสนาสอนเรื่องกฎแห่งกรรมที่มีนัยว่า ใครทำอะไรไว้ต้องรับผิดชอบ โดยที่กฎแห่งกรรมเป็นระบบทำงานตามธรรมชาติ แต่หลักนิติปรัชญาหรือปรัชญาสังคมที่โลกใช้กัน เช่น สังคมคาทอลิกที่เห็นว่ากฎหมายที่ดีที่มนุษย์กำหนดขึ้น (Human Law) ควรเลียนแบบกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) เพราะฉะนั้น การออกกฎหมายใช้กับสังคมพุทธโดยหลักเดียวกันนี้ กฎหมายที่ดีต้องมีเจตจำนงที่จะปกป้องความยุติธรรมเหมือนกับกฎแห่งกรรม การที่ไม่มิโทษประหารชีวิตจึงทำให้ไม่สามารถอธิบายบางกรณีได้ เช่น ผู้ต้องหาเป็นฆาตกร และได้ฆ่าคนบริสุทธิ์มากมาย สุดท้ายได้รับโทษสูงสุดซึ่งไม่ถึงขั้นที่จะประหารชีวิตเหมือนกับการชั่งน้ำหนักแล้วตาชั่งเอียง เพราะมีความผิดหรือมีบาปเยอะแต่ลงโทษน้อย แต่หากคิดว่า กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนาเที่ยงตรง ไม่เอียง กฎของมนุษย์ก็ต้องเลียนแบบกฎธรรมชาติ ดังนั้น หากนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมนี้มาใช้แล้วยังมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็ไม่สามารถอธิบายประเด็นเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนและอาจมีข้อโต้แย้งตามมาเช่นเดิม เพราะกฎหมายที่ไม่มีโทษสูงสุด คือ ประหารชีวิตก็เหมือนกับการเรียนหนังสือแล้วการสอบวัดผลไม่มีเกรดศูนย์ (0) หรือเกรดเอฟ (F)

การมีโทษประหารชีวิตสามารถตีความและอธิบายในเชิงปรัชญาได้ว่า ไม่ขัดกับแนวทางของพระพุทธศาสนา ถึงแม้ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมแบบพุทธมีหลักคำสอนเรื่องศีล 5 หรือหลักเมตตาธรรม แต่สามารถอธิบายได้ว่า ควรจะมีโทษ

ประหารชีวิตต่อไป ภายใต้เงื่อนไขที่มีเหตุผล เพราะถือว่า หากไม่มีโทษประหารชีวิต ก็จะไม่มีความยุติธรรมที่จะจำคุกเรื่องความยุติธรรม (Justice) เพราะหากไม่มีบทลงโทษสูงสุด ก็ไม่สามารถอธิบายเรื่องความยุติธรรมได้ ซึ่งคำสอนในพระพุทธศาสนามีแก่นอย่างหนึ่งคือ ความยุติธรรมที่มีเหตุผลภายใต้เงื่อนไขเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งความยุติธรรมที่สร้างโดยมนุษย์นั้นปิดอหรือพร่องได้ เช่น คนที่ดีหรือคนที่ถูกอาจจะมีผลลัพท์ในโลกนี้ได้ ดังนั้น ความยุติธรรมที่จัดสรรโดยมนุษย์ พระพุทธศาสนาถือว่า ไม่มีความสมบูรณ์ จึงได้มีความยุติธรรมในนามของกรรม เช่น คนโกงคนอื่นแม้จะอยู่ดีมีสุข มียศถาบรรดาศักดิ์ ระบบยุติธรรมของมนุษย์ทำอะไรไม่ได้ แต่หากตายไปแล้วกรรมจะรับช่วงจัดการอย่างเต็มที่ ฉะนั้น การอธิบายระบบยุติธรรมของพระพุทธศาสนาผ่านหลักกรรม จะอธิบายได้ด้วยแนวคิดที่เรียบง่าย คือ เมื่อทำอะไรไว้ต้องชดใช้คืน

สรุป

การที่ประเทศไทยสมควรที่จะมีการลงโทษประหารชีวิตหรือควรที่จะยกเลิกหรือไม่ เป็นประเด็นข้อควรพิจารณาที่ต้องทบทวนอย่างละเอียด รอบคอบและอย่างรอบด้านว่า โทษประหารชีวิตจะช่วยสังคมให้สงบสุขและปลอดภัยได้จริงหรือไม่ และกระบวนการยุติธรรมต้องเป็นธรรม ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษที่สาสม ไม่ได้ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกกล่าวหาโดยไม่เป็นธรรม โดยทุกฝ่ายต้องหาทางออกร่วมกันว่า แนวทางใดจะดีที่สุด เพราะการลงโทษโดยการประหารชีวิตนั้นในอดีตถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดระเบียบและให้ความเป็นธรรมแก่สังคม ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีวิธีการประหารที่แตกต่างกัน แต่อยู่บนฐานคิดเดียวกัน ในปัจจุบันการประหารชีวิตถือว่า มีความจำเป็นต่อสังคมหรือไม่นั้น ไม่มีใครสามารถให้คำตอบแบบเบ็ดเสร็จชัดเจนได้ อย่างไรก็ตาม คำตอบจะมีอยู่ในใจของแต่ละคน ขึ้นอยู่กับว่า จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินเท่านั้นเอง และในปัจจุบันดูเหมือนหลายประเทศจะใช้เกณฑ์เรื่องของมนุษยธรรมและสิทธิต่าง ๆ เป็นตัวตัดสินและคำตอบที่หลายประเทศใช้ คือ ทำที่ที่จะยกเลิกการประหารชีวิต แต่ก็มีหลายประเทศที่ยังต้องการให้มีโทษประหารชีวิตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนินันท์ ศรีธีระวิศาล. (2523). *การลงโทษประหารชีวิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์ และวรรณชัย บุญบำรุง. (2543). *สาระน่ารู้เกี่ยวกับการจัดทำประมวลกฎหมายของต่างประเทศและของไทย*. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

- ดวงดาว กীরติกานนท์. (2552). โทษประหารชีวิต. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ*. 8 (1), 83-88.
- บริษัท LAWPHIN. (ม.ป.ป.). *ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18*. สืบค้นเมื่อ 24
กุมภาพันธ์ 2563, จาก [https://www.lawphin.com/detail/law/penal_](https://www.lawphin.com/detail/law/penal_code-18)
[code-18](https://www.lawphin.com/detail/law/penal_code-18)
- ประเทือง ธนิยผล. (2544). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2552). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*,
พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาคภูมิ วาณิชกะ. (2561). ความแค้นและการเริ่มต้นใหม่: สภาวะของเหยื่อใน
ความคิดเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตของฌาคส์ แดริดา. *การประชุมใหญ่ทาง
วิชาการครั้งที่ 22 ของสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย*. อาคาร
มหาจักรีสิรินธร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วันที่ 20
ธันวาคม. หน้า 7-9.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย เล่ม 22*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 22*,
24, 25. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย ศรีนวลนัด. (2557). *โทษประหารชีวิตในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- วันรัก สุวรรณวัฒนา. (2553). *วิวาทะโทษประหารชีวิตในฝรั่งเศส ว่าด้วยเรื่องกิโยติน
(Reflexions sur la guillotine) ของอัลแบร์ กามูส์*. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ. (2557). *บทสรุปทางวิชาการ เรื่องแนวทางการ
เป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยตามหลักสิทธิ
มนุษยชนสากล*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริประภา รัตต์บุญ. (2550). *กระบวนการสู่การกระทำผิดในคดีฆาตกรรมของนักโทษ
ประหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมยศ เชื้อไทย. (2552). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน. (2548). *โทษประหารชีวิตในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: มาสเตอร์เพรส.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2550). ทฤษฎีการลงโทษและแบบของการลงโทษ หน่วยที่ 13. ใน *ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ. เอกสารการสอนชุดวิชาอาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เหมือนมาต มุกประดิษฐ์. (2561). *เข้าใจโทษประหาร ผ่านแนวคิดเรื่องโชคทางจริยธรรม (Moral Luck) และเรื่องความยุติธรรมเชิงชดใช้ (Retributive Justice)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อดิศักดิ์ นุชมี. (2561). การยกเลิกอาญาประหารชีวิตกับแนวคิดอิสลาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 13 (2), 53-67.
- อุททิศ แสนโกศิก. (2525). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ.
- อุทัย กมลศิลป์. (2561). *การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดพุทธจริยศาสตร์กับการลงโทษประหารชีวิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.